

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУЧАСНА РЕЖИСЕРСЬКА ОПЕРА

Спеціальність	025 Музичне мистецтво	
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	
Ступінь вищої освіти	Бакалавр, магістр, доктор філософії, доктор мистецтва	
Освітньо-професійна програма / Освітньо-наукова програма	Оркестрова майстерність Сольне інструментальне та вокальне виконавство Хорове та оперно-симфонічне диригування Музикознавство та композиція Музичне мистецтво Доктор мистецтва Музичне мистецтво (доктор філософії)	
Курс	2 / 3 / 4 / 1М / 2М ДФ ДМ	
Семестр	4 / 6 / 8 2 / 4	
Обсяг дисципліни (години / кредити ЄКТС)	120 годин / 4 кредити ЄКТС	
Статус дисципліни (обов'язкова / вибіркова)	Вибіркова	
Мова викладання	Українська	
Інформація про викладача	Прізвище, ім'я, по батькові	Єфіменко Аделіна Геліївна
	Науковий ступінь, вчене / почесне звання	Доктор мистецтвознавства, професор
	Посада	Професорка Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка, Українського Вільного Університету, Ludwig-Maximilians-Universität München, LMU
	Профіль викладача, e-mail	https://composersukraine.org/index.php?id=76
Анотація	<p>Дисципліна «Сучасна режисерська опера» є вибірковою дисципліною зі спеціальності 025 Музичне мистецтво. Пропонується вивчення теорії і історії оперного тексту на прикладі радикальних інтерпретацій сучасних режисерів, що включає наступні вектори:</p> <ul style="list-style-type: none">- Оперний текст як семіотичний об'єкт.- Сучасна інтерпретація репертуарних опер (для огляду пропонуються твори оперних реформаторів Монтеверді, Люллі, Рамо, Моцарт, Глюк, Бетховен, Вагнер, Верді, Штраус, Лігеті, Бенджамін тощо.- Сучасна інтерпретація опер XX-XXI століття.- Індивідуальні стилі знакових режисерів: компаративний	

	аналіз постановок Штайна, Лоя, Дорна, Нойенфельса, Декера, Джонса, Варліковського, Конвічного, Кушей, Біето, Бьоша, Крігенсбурга, Дрезена, Коскі, Германа, Боссе, Вільсже, Щербаня, Черкаоу, Селларса та інших.
Мета дисципліни	Метою навчальної дисципліни «Сучасна режисерська опера» є формування компетентності розуміння теоретичних аспектів аналізу оперного тексту. Завданням курсу є аналіз оперних текстів на прикладі конкретних постановочних інтерпретацій. Порівняння, оцінка, дискусія.
По закінченні вивчення вибіркової дисципліни здобувач буде	<p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • теоретичні поняття, визначення, критерії оперознавства; • історичні передумови розвитку режисерської опери; • сутність процесу підготовки оперної продукції; • персоналії, документи, пов'язані з інтерпретацією конкретних творів; • факти музично-театрального трактування оперного тексту в сучасній режисерській творчості; <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • орієнтуватися у контексті оперної практики ХХІ століття; • розрізняти і характеризувати стильові особливості сучасних режисерів; • володіти методами аналізу оперного тексту; • володіти мовленнєвими навичками. • здійснити і презентувати (у програмі PowerPoint) результати власного дослідження оперного тексту (індивідуальний проект).
Зміст навчальної дисципліни	<p><i>Тема 1. Оперний текст: методи вивчення в аспекті культурного дискурсу</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Сфери дослідження феномену режисерської опери: реконструкція, деструкція, перспективи - Фігура оперного режисера: апологія медіальної епохи. <p>Практичне заняття: Візуальні арт-концепти, роль сценографа</p> <p><i>Тема 2. Постановочні інтерпретації опер бароко і класицизму.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Опера трилогія Монтеверді в різних режисерських версіях. <p>Реставрація опер Люллі. «Вчена опера» Рамо (на прикладі «Галантних Індій»): режисерські версії.</p> <p>Практичне заняття: Гендель, Каваллі, Люллі, Рамо. Аналіз постановочних інтерпретацій (режисерська версія – на вибір):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Оперні тексти і режисерські версії «Милосердя Тіта» і «Ідомея» В. Моцарта. <p>Практичне заняття: В. А. Моцарт. «Дон Жуан»: режисерські версії Львівської національної опери (В. Вовкун). А. Макарова «Театр піднесеного Мартіна Кушея». Інший «Дон Жуан».</p> <p>«Ідомея» у різних режисерських версіях (Ян Боссе. Давід Бьоша і ін.).</p>

	<p>«Милосердя Тіта» (постановка Баварської держ. опери) - «Фіделіо» і автор однієї опери Л. Бетговен. <i>Тема 3.</i> Постановочні інтерпретації опер епохи романтизму і ХХ століття.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Режисерські реформи Верді vs Вагнер - Мінімалістичний театр vs візуальна феєрія. «Перстень Нібелунга». <p>Практичне заняття: Ріхард Вагнер у сучасній режисурі (опера на вибір). Порівняння двох режисерських версій.</p> <ul style="list-style-type: none"> - «Арабелла» Р. Штрауса і «Вогняний ангел» С. Прокоф'єва. Біографічний і історичний контексти у режисерській інтерпретації. <p>Практичне заняття: Опер Верді і Дж. Пуччіні у сучасній режисерській практиці (на вибір: «Ріголетто», «Травіата», «Отелло», «Тоска» «Триптих», «Богема» (на вибір).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сценічна актуалізація. «Любов до трьох апельсинів», «Ніс», «Леді Макбет Мценського повіту». <p>Практичне заняття: Опер Верді і Дж. Пуччіні у сучасній режисерській практиці (на вибір: «Ріголетто», «Травіата», «Отелло», «Тоска» «Триптих», «Богема» (на вибір).</p> <p><i>Тема 4.</i> Оперні тексти ХХІ століття.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Режисерська опера як «семантична диверсія». Оперні композитори ХХІ століття. Соціологія Д. Лігеті. Анти-анти-опера «Великий мрець» - Олів'є Мессіан і опера-містерія Йорг Відманн. «Вавилон»: проблеми медіального Gesamtkunstwerk <p>Практичне заняття: Компаративний аналіз двох постановок з репертуару ХХ-ХХІ ст. (І. Стравінський «Походеньки гувльвіси», Ф.Шрекер, «Мічені», Г.В.Генце, «Бассаріди»).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Опера «репродуктивний» чи «продуктивний» артефакт. Поль Рудерс. Кіно-опера. <p>Бельканто ХХІ століття. Джордж Бенджамін. Практичне заняття Джорж Бенджамін «Написано на шкірі», «Уроки любові і ненависті», Кайя Сааріахо «Любов здалеку» usw).</p>
Види занять	Лекції, практичні й семінарські заняття, самостійна робота.
Методи навчання	Презентації, доповіді, колаборативне навчання (форми – групові проекти, спільні розробки), творче індивідуальне завдання, дискусії, робота з текстами, написання критичного відгуку (письмово) на обрану режисерську постановку. Робота в системі Zoom, побудова дистанційного навчання як простору прояву пізнавальних ініціатив.
Форми та методи оцінювання	Поточний контроль (має 60 балів): практичні – 20 балів, два індивідуальні творчі завдання – по 20 балів кожне. Підсумковий семестровий контроль (має 40 балів): залік.

<p>Особливості та політики дисципліни</p>	<p>Під час вивчення навчальної дисципліни викладач та здобувачі комунікують завдяки Zoom, листування через чат в telegram, центр дистанційного навчання Moodle тощо. Від студентів очікується регулярне відвідування усіх видів занять згідно з розкладом.</p> <p>Порядок повторного проходження контрольних заходів та ліквідації академічної заборгованості визначено Положенням про організацію та проведення поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти. Необхідною вимогою під час навчання є дотримання академічної доброчесності: роботи здобувачів є винятково оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. В університеті панують взаємоповага, шанобливість, чесність.</p>
<p>Рекомендовані джерела інформації</p>	<p>Іваницька, Я. (2007). <i>Оперна вистава як семіотичний об'єкт</i> [Дис. канд. мистецтвознавства, Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського].</p> <p>Козак, Б. (2010). <i>Нариси з історії театрального мистецтва України ХХ століття</i>. Київ.</p> <p>Єфіменко, А. (2016). «Арабелла» Ріхарда Штрауса і «Вогняний ангел» Сергія Прокоф'єва (прем'єри Баварської Штатсопери. Стаття перша. <i>Часопис музичної академії України імені П. І. Чайковського</i>, (31), 4-16.</p> <p>Єфіменко, А. (2016). «Арабелла» Ріхарда Штрауса і «Вогняний ангел» Сергія Прокоф'єва (прем'єри Баварської Штатсопери-2015). Стаття друга. <i>Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського</i>, 4(33), 38-47.</p> <p>Єфіменко, А. (2013). Баварська вистава «Зігфріда»: від міфу до комедії. <i>Українська музика</i>, 3, 153–166.</p> <p>Єфіменко, А. (2014). Верді, католицька церква та сучасні рецепції опери «Дон Карлос». <i>Українська музика</i>, 1(11), 58–72.</p> <p>Єфіменко, А. (2012). Від «Сутінків богів» до «сутінків людей»: фінал тетралогії Вагнера на мюнхенській сцені. <i>Українська музика</i>, 2, 59–72.</p> <p>Єфіменко, А. (2018). «Ідомей» і «Милосердя Тита» – про втрачені та нові шанси. <i>Інтернет-журнал «Збруч»</i>, 21.03.2018. URL: https://zbruc.eu/node/77904</p>

Силабус розроблено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Сучасна режисерська опера», затвердженої науково-методичною радою Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського 26 серпня 2024 року, протокол № 1.